

Het conceptueel model achter AMIGO: De Algoritmische Matchmaker voor Ideale Gemeentelijke Oriëntatie

AMIGO is een geavanceerde, datagedreven tool die beleidsmakers ondersteunt bij strategische besluitvorming. Door inzicht te bieden in prestaties en vergelijkbaarheid van gemeenten, helpt AMIGO complexe maatschappelijke uitdagingen te ontrafelen. Het model is opgebouwd uit een hiërarchisch model dat vier lagen omvat: het overkoepelend raamwerk, oriëntaties, bouwblokken en features. Samen vormen deze lagen de basis voor gedetailleerde analyses en effectieve beleidsvorming.

Hiërarchie van het conceptueel model

1. Overkoepelend raamwerk: een holistisch perspectief

Het overkoepelende raamwerk vormt de hoogste laag in het AMIGO-model en biedt een geïntegreerd, holistisch perspectief op gemeentelijke uitdagingen. Dit raamwerk is ontworpen om complexe maatschappelijke vraagstukken niet geïsoleerd te benaderen, maar juist in samenhang te analyseren. Door sociale en fysieke domeinen te combineren in één samenhangend geheel, biedt het model een brede, allesomvattende blik op de dynamiek en prestaties binnen gemeenten.

Bijvoorbeeld: Bij de aanpak van sociale ongelijkheid wordt niet alleen gekeken naar inkomensverschillen (sociaal domein), maar ook naar de beschikbaarheid van betaalbare woningen en de kwaliteit van de leefomgeving (fysiek domein).

Kenmerken van het integrale perspectief:

Samenhangend: Combineert sociale en fysieke domeinen tot één coherent perspectief.

Balans: Zorgt voor een gelijkwaardige vertegenwoordiging van de domeinen en bijbehorende maatschappelijke uitdagingen.

Minimalisering van overlap: Een scherpe afbakening tussen beleidsthema's met daarbinnen een zo hoog mogelijke unieke bijdrage van de features.

2. Oriëntaties: focus binnen gemeentelijke uitdagingen

Onder het integrale perspectief bevinden zich een viertal oriëntaties die gezamenlijk een gestructureerd raamwerk bieden om gemeentelijke uitdagingen te analyseren.

Het sociale domein richt zich op maatschappelijke thema's zoals participatie, zorg, onderwijs, werkgelegenheid en sociale netwerken. Het legt nadruk op de interacties tussen individuen en de bredere sociale structuren waarin zij functioneren. Twee oriëntaties vormen de kern van dit component:

1. Socio-demografisch: Deze oriëntatie analyseert kenmerken van de bevolking, zoals leeftijd, opleidingsniveau en inkomensverdeling. Dit biedt inzicht sociale structuur van gemeenten.
2. Sociaal welzijn: Hier ligt de focus op de kwaliteit van leven, zoals gezondheid, sociale participatie, zorg en ondersteuning. Kortom, zaken die als doel hebben om een inclusieve en veerkrachtige samenleving te bevorderen.

In het fysieke domein gaat de aandacht uit naar de leefomgeving, met aandacht voor woningkwaliteit, groenvoorzieningen, duurzaamheid en toegankelijkheid van voorzieningen. Ook aspecten zoals leefbaarheid en veiligheidsbeleving worden meegenomen. Binnen het fysiek component worden eveneens twee oriëntaties onderscheiden:

3. Fysieke leefomgeving Deze oriëntatie richt zich op de kwaliteit van de fysieke omgeving, waaronder woningen, voorzieningen en duurzame ontwikkeling. Het draait om het creëren van een aantrekkelijke en functionele leefomgeving.
4. Veiligheidsbeleving: Dit gaat over hoe inwoners de veiligheid in hun omgeving ervaren. Het legt de nadruk op percepties van veiligheid en de factoren die deze percepties beïnvloeden.

3. Bouwblokken: concretiseren van beleidsthema's

Oriëntaties zijn opgebouwd uit 12 bouwblokken, die elk specifieke beleidsterreinen vertegenwoordigen. Deze bouwblokken vormen de kern van het model en vertegenwoordigen de belangrijkste thema's en uitdagingen waarmee gemeenten te maken hebben. Ze bieden beleidsmakers een concreet kader voor het identificeren van kansen en uitdagingen.

Voorbeelden van bouwblokken:

Woningvoorraad: Brengt de kwaliteit en beschikbaarheid van woningen in beeld.

Energietransitie en duurzaamheid: Gericht op de transformatie naar een duurzame samenleving en de bijdrage aan een lagere ecologische afdruk.

Sociale veiligheid: Weerspiegelt sociale overlast, veiligheidsbeleving en vermijdingsgedrag.

Financiële bestaanszekerheid: Adresseert inkomenspositie en economische veerkracht.

Deze bouwblokken zijn zorgvuldig samengesteld om een evenwichtige vertegenwoordiging te bieden van maatschappelijke thema's, met een minimale overlap tussen de bijbehorende features.

4. Features: meetbare indicatoren

Op het laagste niveau van het model bestaan de bouwblokken uit een reeks van 60 representatieve features (indicatoren). Deze meetbare aspecten definiëren de prestaties van een gemeente en vormen de kern van

AMIGO's datagedreven benadering. Elke feature is geselecteerd om een kritisch aspect van een bouwblok te representeren, met minimale overlap of resonantie tussen indicatoren. Dit voorkomt onbedoelde sturing in de analyses en bevordert een objectieve weergave van gemeentelijke kenmerken. Waar overlap dreigde, zijn proxy-indicatoren toegepast om consistentie en integraliteit te waarborgen.

Bij het construeren van typologieën is het streven naar volledige dekking van de lading van een bouwblok geen doel op zich. In plaats daarvan ligt de focus op het identificeren van indicatoren die als piketpaaltjes dienen. Deze indicatoren bieden een heldere structuur en representeren de essentie van een bouwblok.

Voorbeelden:

Fysieke component: Voorraad corporatiewoningen, oppervlakte woning, geregistreerde zonnepanelen, afstand tot ziekenhuis

Sociale component: Jongeren (15-25 jaar), WW-uitkeringen, vroegtijdige schoolverlaters, overbelaste mantelzorgers.

De features die AMIGO gebruikt, zijn realtime onttrokken via API's van Waarstaatjegemeente, het CBS, en het RIVM. Om de relevantie en actualiteit van de analyses te waarborgen, is gebruikgemaakt van de meest recente beschikbare data. Daarbij is de strikte premisse gehanteerd dat data niet ouder mag zijn dan twee jaar.

Type indicatoren in de mix

De bouwblokken van AMIGO zijn samengesteld met een gebalanceerde mix van indicatoren, die zowel de huidige stand van zaken als de dynamische ontwikkelingen van gemeentelijke prestaties belichten en ook de beleving van inwoners spiegelt met objectieve indicatoren. Deze omvatten:

Inputindicatoren: Meten de middelen die beschikbaar zijn zoals woningvoorraden en voorzieningen in de nabijheid.

Throughput indicatoren: Geven inzicht in hoe voorzieningen of diensten worden gebruikt en welke activiteiten plaatsvinden, zoals deelname aan mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Resilience en coping indicatoren: Richten zich op het aanpassingsvermogen en de veerkracht van inwoners, zoals sociale vangnetten, mentale gezondheid en stabiliteit op langere termijn.

Perceptie-indicatoren: Belichten hoe inwoners hun leefomgeving ervaren en welke indrukken de sociale en fysieke context achterlaten. Voorbeelden hiervan zijn veiligheidsgevoel, overlastbeleving en emotioneel welzijn van inwoners.

Standcijfers en ontwikkelingscijfers: Deze bieden een combinatie van de huidige situatie (status quo) en de trends die veranderingen door de tijd heen weerspiegelen.

Navigeren door complexe datalandschappen

AMIGO gebruikt dimensiereductie om complexe gegevens terug te brengen tot een driedimensionale ruimte. Vergelijk het met Mercator-projectie om de ronde aarde af te beelden. In deze driedimensionale ruimte behoudt AMIGO niet alleen de samenhang binnen de data, maar maakt het ook kleine nuances én grote patronen zichtbaar. Dit zorgt ervoor dat de unieke dynamiek van elke gemeente op de meest natuurlijke manier naar voren komt.

Na de dimensiereductie past AMIGO een speciale variant van clustering toe om natuurlijke groepen te vormen op basis van overeenkomsten. Dit resulteert in betekenisvolle typologieën die verder reiken dan traditionele indelingen op basis van bijvoorbeeld inwoneraantal of stedelijkheid. Gemeenten worden zo geclusterd op grond van echte datapatronen, waardoor beleidsmakers meer relevante vergelijkingen kunnen maken.

De unieke vingerafdruk van een gemeente

AMIGO creëert een unieke vingerafdruk van gemeentelijke omstandigheden door betrouwbare databronnen zoals Waarschaatsgemeente, het CBS en het RIVM te combineren met zorgvuldig geselecteerde features en geavanceerde algoritmen. Dit datagedreven profiel legt zowel sterktes als aandachtspunten bloot en biedt beleidsmakers objectieve inzichten voor strategische besluitvorming. Door dimensies zoals sociale participatie, leefomgeving en demografische trends integraal te analyseren, onthult AMIGO complexe relaties en versterkende patronen binnen gemeenten.

De kracht van AMIGO ligt in zijn objectieve aanpak en natuurlijke typologieën, waarbij data de leidraad vormt zonder vooringenomenheid of vaste categorieën. Door maatschappelijke uitdagingen in samenhang te analyseren, ontstaat een betrouwbaar beeld van de unieke dynamiek binnen elke gemeente. Dit helpt niet alleen bij het ontwikkelen van effectief beleid, maar bevordert ook samenwerking tussen gemeenten door gedeelde uitdagingen en kansen zichtbaar te maken.

Kenmerken:

Objectiviteit: Gemeenten worden vergeleken op basis van variatie in de data, niet op vooraf opgestelde categorieën.

Natuurlijke typologieën: De profielen komen tot stand op een natuurlijke wijze, op basis van samenhangende patronen in de data.

Relevantie: De combinatie van features binnen oriëntaties en bouwblokken houdt rekening met hoe maatschappelijke uitdagingen elkaar versterken of mitigeren.

Door deze aanpak ontstaat een helder en betrouwbaar beeld van de unieke constellaties binnen gemeenten, waarmee AMIGO niet alleen inzichten levert, maar ook bijdraagt aan datagedreven en innovatieve beleidsvorming. AMIGO helpt beleidsmakers niet alleen om inzichten te verkrijgen, maar biedt ook een solide basis voor het ontwikkelen van strategisch beleid dat aansluit bij de lokale context.

Toepassing van Amigo

Met de holistische benadering biedt AMIGO beleidsmakers een krachtige tool om de unieke omstandigheden van hun gemeente te doorgronden. Door sociale en fysieke domeinen in samenhang te analyseren, ontstaat een helder beeld van de uitdagingen waarmee een gemeente wordt geconfronteerd, evenals de manieren waarop deze elkaar beïnvloeden. Zo kan AMIGO beleidsmakers helpen om kritieke thema's te identificeren die directe aandacht vereisen, zoals het versterken van sociale cohesie, het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van economische participatie.

AMIGO onderscheidt zich door slimme combinaties van indicatoren, waarmee concrete verbeterpunten en strategische groeimogelijkheden zichtbaar worden. Beleidsmakers krijgen inzicht in haalbare oplossingen, zoals het verminderen van sociale ongelijkheid, het verhogen van economische weerbaarheid of het versterken van de veiligheidsbeleving in wijken. Deze datagedreven inzichten bieden handvatten voor toekomstbestendig beleid dat aansluit bij de unieke behoeften van een gemeente.

Daarnaast bevordert AMIGO samenwerking door gemeenten met vergelijkbare uitdagingen te verbinden. Dit creëert mogelijkheden voor kennisdeling, gezamenlijke oplossingen en strategische allianties. Door deze samenwerking worden niet alleen de individuele slagkracht van gemeenten versterkt, maar ontstaan ook nieuwe perspectieven voor het realiseren van gedeelde maatschappelijke doelen. Zo draagt AMIGO bij aan een meer effectieve en collectieve aanpak van lokale en regionale uitdagingen.

Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen via: mark.gremmen@vng.nl

Datum: 3 december 2024

Bijlage 1 Oriëntaties en Bouwblokken

Oriëntaties	Bouwblok
Fysieke leefomgeving	Energie(transitie) en duurzaamheid
Fysieke leefomgeving	Leefomgevingskwaliteit
Fysieke leefomgeving	Woningvoorraad
Fysieke leefomgeving	Woonkansen en betaalbaarheid
Fysieke leefomgeving	Voorzieningen
Veiligheidsbeleving	Sociale veiligheid
Socio-demografisch	Demografie
Socio-demografisch	Financiële bestaanszekerheid
Sociaal welzijn	Participatie en sociale cohesie
Sociaal welzijn	Mentaal welzijn en veerkracht
Sociaal welzijn	Gezondheid en leefstijl
Sociaal welzijn	Zorg en ondersteuning